

RANTASALMI HIISMÄKI LAUTAKANGAS

Päivi Kankkunen 1996

kivi- ja varhaismetallikautisen asuinpaikan
koekaivaus

sisällys

arkistotietoja	2
ote tiekartasta GT	3
ote peruskartasta	4
johdanto	5
menetelmä ja havainnot	6
löydöt	8
yhteenveto	8
dialuettelo	9
negatiiviluettelo	9
kuvataulu	10
yleiskartta,A2	11
alue A, taso- ja vaaituskartta,A3	12

liitteet: 1. yleiskarttapohjalle viivoitettuna alue, jonne asuinpaikka saattaa jatkua, mutta jossa ei ole tehty koekaivausta

2. löytökartta

arkistotietoja

Kunta: Rantasalmi

Kylä: Hiismäki

Kohde: Lautakangas, inventointi numero 35

- Tilat: 1. Laurila, RN:o 1:14, om. Sora- ja Kuljetusliike Pulkkinen Oy, Kylätie 44, 58900 Rantasalmi
2. Mikkola, RN:o 1:15, om. Viljo Mikkonen, os. Haavikonkuja 3, 78210 Varkaus
3. Peltola, RN:o 3:5, om. Esa Lappalainen, os. Tervajoki, 58900 Rantasalmi

Sijainti: Rantasalmen kirkolta linnuntietä noin 9 km eteläkaakkoon

Peruskartta: 3233 11 MIELOJÄRVI

Koordinaatit: x = 6876 34-56, y = 3570 95 - 3571 20,

z = 85-89 m mpy

Aiemmat tutkimukset: Savonlinnan maakuntamuseon inventointi
1993
M. Huurre ja L. Lehtinen, tarkastus 1993
P. Pesonen, inventointi 1993
P. Kankkunen, kaivaus 1994

Aiemmat löydöt: KM 28026:1-17, KM 28412:1-62

Koekaivaukseen 1996 liittyvät löydöt: KM 29771:1-48

tähän kertomukseen liittyvät:

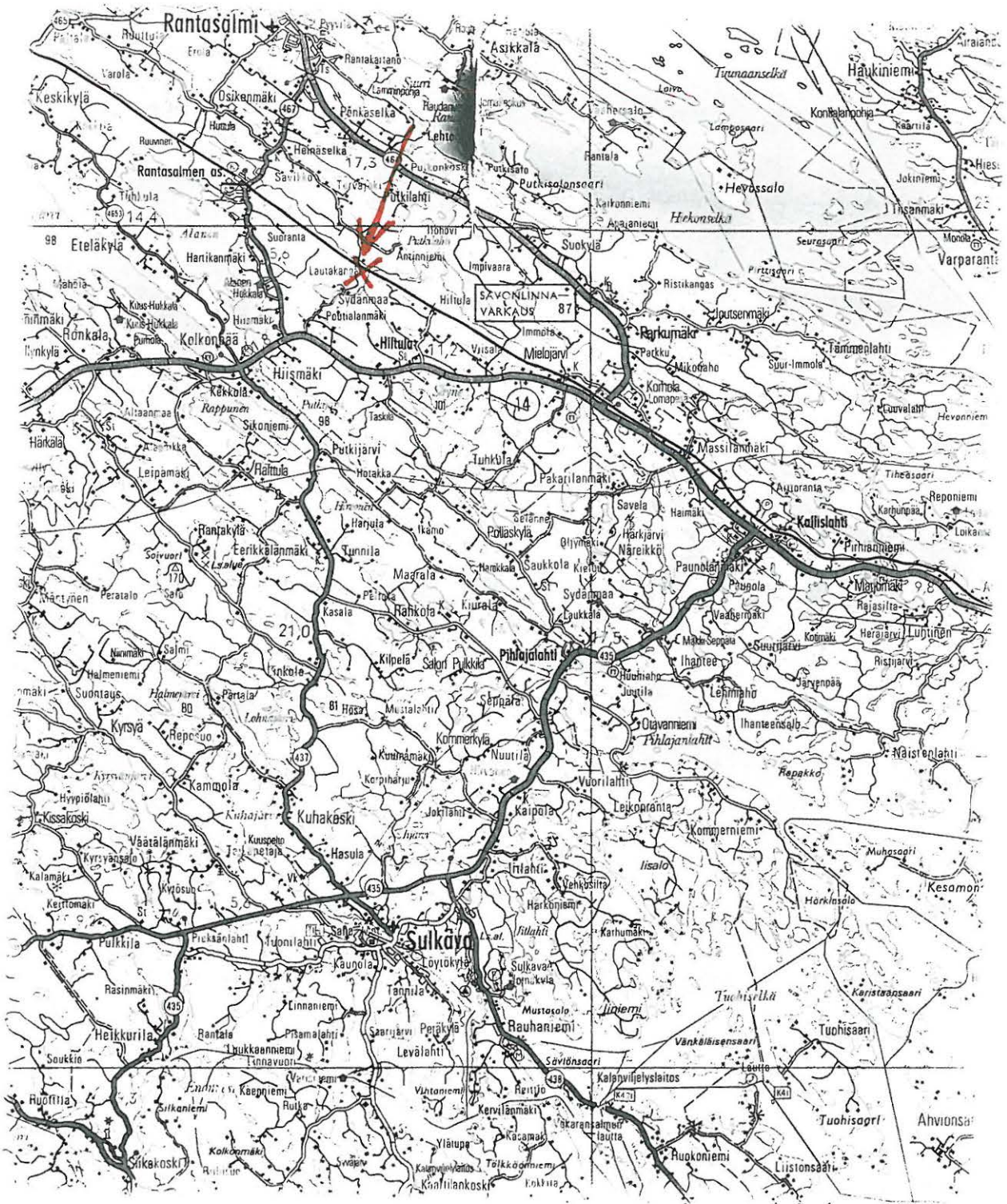
negatiivit: 104814-104817

diat: 35052-35059

kartat: -yleiskartta, 1:1000, A2

-koeruutu A taso- ja vaaituskartta,
1:25 ja 1:150, A3

RANTASALMI HIISMÄKI LAUTAKANGAS
 P. Kankkunen 1996
 ote tiekartasta GT 6
 kaivauskohde merkitty punaisella

RANTASALMI HIISMÄKI LAUTAKANGAS

P. Kankkunen 1996

ote peruskartasta 3233 11 MIELOJÄRVI

koordinaatit: x = 6876 34-56, y = 3570 95 - 3571 20

z = 85-89 m mpy

kohde on merkitty punaisella viivoituksella

JOHDANTO

Rantasalmen Lautakankaan asuinpaikka-alue löytyi Savonlinnan museon inventoinnissa vuonna 1993. Paikalla aloitettiin käynnissäolevan soranoton vuoksi koekaivaukset kesällä 1994. Koekaivauksessa saatiin selvitettyä asuinpaikka-alueen säilyneisyys ja laajuus alueen länsipuolella; pohjoinen ja eteläinen pääty sekä itäinen puoli jäivät kesken.

Koekaivauksia päästiin jatkamaan 1996 kesällä, kun kohde oli mahdollista ottaa koekaivausryhmän ohjelmaan. Maastotyöt tehtiin ajalla 3.-13. 6. 1996. Rantasalmen kunta myönsi kaivajat kahden viikon työrupeamaa varten. Kaivajina olivat Jani Björn, Timo Hämäläinen, Ensio Koskinen, Tuomo Kosonen, Pasi Niiranen ja Ari Teivainen. Piirtäjänä oli FM Pirjo Hamari ja kaivauksen johti allekirjoittanut.

Helsingissä 29.10. 1996

Päivi Kankkunen

MENETELMÄ JA HAVAINNOT

Tutkimusalueen sijaintia ja topografiaa koskevat tiedot ja kuvaukset löytyvät Päivi Kankkusen kaivauskertomuksesta vuodelta 1994 (arkeologian osaston top.arkistossa).

Lautakankaan kivi- ja varhaismetallikautista asuinpaikkaa aloitettiin koekaivamaan vuonna 1994 työllisyysvaroin. Koekaivaus laajalla asuinpaikka-alueella jäi kesken ja vuonna 1995 vastaavia varoja ei Museovirastolla ollut osoittaa kohteeseen. Koekaivausta päästiin jatkamaan koekaivausryhmän ohjelmassa vuonna 1996. Tällöin jatkettiin samoin menetelmin ja periaattein kuin vuonna 1994 oli aloitettu. Vuonna 1994 piirretty yleiskartta jouduttiin piirtämään uudelleen siinä kartoituksessa ilmenneiden puutteellisuuksien ja virheiden vuoksi.

Lautakankaan eteläpäädyistä oli inventoinneissa runsaimmat pintalöydöt, joten 1996 suunniteltiin tutkimusten keskittämistä sinne. Koekuopituksessa voitiin kuitenkin jo nopeasti havaita, että pintamaan kuorinnassa ilmeisen ohut kulttuurikerros oli tuhoutunut täysin eikä kuoritulla alueella ollut löytöjä. Vain yhdestä koekuopasta löydettiin muutama palaneen luun murunen.

Eteläisen kärrytien itäpuolella, osittain tiellä on pienehkö, pyöreä kuopanne, jonka halkaisija on noin 3 m ja syvyys noin 40 cm. Tämän kuopanteen laidalle kaivettiin koekuoppa. Koekuopan profiilissa näkyi turpeen ja huuhtoutuneen kerroksen alla noin 60x60 cm:n suurinen alaspäin suippeneva nokiläikkä, joka oli 40 cm paksu.

Profiilista ei oikein saanut käsitystä oliko kuopanne seurausta muinoin kaivetusta kuopasta vain kenties jonkin luonnon prosessin aikaansaamaa. Koska selkeitä reunoja ei kuopanteen kohdalla vaikuttanut olevan tulkitsen kuopanteen palaneen kannon jäännökseksi. Löytöjä ei tästä tullut.

Edellä kuvatun kuopanteen länsipuolella, noin 10 m:n päässä havaittiin laakea painenne, joka oli halkaisijaltaan noin 5 m. Myös tämän painanteen reunalle avattiin neliömetrin suurinen koekuoppa. Koekuopassa oli kuitenkin aivan normaali maannos eikä mitään poikkeavaa havaittu.

Etelärinteessä kulkee kärrytiestä noin pitkin linjaa 200 kohti kuorittua aluetta suuntautuva tasanne, jota ensin pidettiin pienenä terassi muodostelmana. Tasanteelle kaivettiin kolme koekuoppaa, kuopat 459/200, 449/519 sekä 439/199. Kaikissa näissä koekuopissa oli havaittavissa turpeen alla ohut, mutta paikoin selkeä huuhtoutumiskerros, jonka alla kaikissa koekuopissa oli noin 15 cm:n paksuinen sekoittunut kerros ja edelleen tämän alla joko ohut hiilikkerros (=vanha turve) tai vanhaa huuhtoutunutta kerrosta, jonka alla edelleen oli sitten normaalimaannos (dia 35058).

Koska tasanteella oli havaittavissa turpeenalainen huuhtoutumiskerros, lienee rinteeseen tehdyllä tasauksella ikää ainakin 300 vuotta ellei enemmänkin. Tasaus vaikutti melko ka-

pealle, korkeintaan noin viisi metriä leveälle. Olisiko kyseessä joskus tehty tiepohja? Tasa-uksen pituutta on vaikea arvioida - se tuntuu päättyvän eteläiseen kärrytiehen ja taas pohjoisempaan vastaan tulee jo kuorittua aluetta.

Lautakankaan asuinpaikka-alueen itäreunalla havaittiin jo 1994 olevan osittain kuoppaan romahtanut mahdollinen tulisija, jonka alapuolelta hiekkakuopan seinämästä poimittiin joi-takin saviastian palasia. Tähän päätettiin avata pieni erillinen noin neljän neliömetrin laajui-nen kaivausruutu A (neg.104816-17, dia 35054-57). Aluetta kaivettiin noin 10 cm:n ker-roksissa. Pintamaa oli tässäkin kohden kuorittu pois. Aivan hiekkakuopan reunalla näkyvän nokimaan ja palaneen hiekan vieressä oli näkyvissä myös hyvin suuri kivenlohkare.

Kivenlohkareen luoteispuolella eli hiekkakuopan reunan puolella oli hieman palanutta hiek-kaa ja likamaata sekä jonkin verran hiiliä. Tästä olettiin hiilinäyte KM 29771:48. Suuren ki-ven kaakkois- ja lounaispuolilla oli havaittavissa pienehköt läikät likamaata; läikät loppuivat noin 40 cm:n syvyydellä. Suuren kiven luoteispuolella ulottui selkeä punertavan harmaa li-kamaa aina noin 55 cm:n syvyyteen kiven allekin (neg. 104816-17). Vaikuttaa siltä ettei suuri kivi ole alkuperäisellä paikallaan vaan on pintamaiden kuorimisen yhteydessä siirtynyt paikaltaan.

Itäreunalta edettiin alueen koilliskulmalle, jossa osin ehyelle (puut kaadettu), osin kuoritulle alueelle jatkettiin koekuoppaverkoston kaivamista. Koekuopat olivat siis 10 m:n välein. Työ tehtiin osittain seulalla ja lapiolla, osittain vain pinta kuorittiin lapiolla ja muu osa kuoppaa kaivettiin pelkoilla. Kuopat kaivettiin koskemattomaan pohjamaahan, keskimäärin 30-50 cm:n syvyyteen. Ennen peittämistä niiden pohjat vielä tarkastettiin lapionpistoin.

Myös täällä koekuopat osoittivat, että pintamaita oli kuorittu varsin paksult; suurimmassa osassa koekuoppia oli maannostakaan enää vain vähän jäljellä. Alueelle, jossa pintamaa oli ehjä oli koekuoppien maannos puhdas ja normaali vailla kulttuurimerkkejä.

Seuraavaksi tehtiin vuonna 1994 koekuopitetulle alueelle kolme täydennyskoekuoppaa, joista kukin neliömetrin suuruinen. Näistä koekuopista yhdessä oli havaittavissa kulttuuri-maaläikkä noin 40-50 cm:n syvyydessä. Runsaimmin näistä kuopista löytyi neljä esinettä ja kaksi palaneen luun murua.

Lopuksi edettiin radan pohjoispuoliselle alueelle, jossa koekuoppia tehtiin pienen mäen lael-le ja muutama hieman alemmaksi rinteeseen. Yhteensä tänne radan pohjoispuoliselle kukku-lalle tehtiin yksitoista neliömetrin koekuoppaa. Löytöjä runsaimmin sisälsi lähinnä rataa, osittain sen pengerryksessä tuhoutunut koekuoppa 660/240; kvartsimateriaalin lisäksi kuo-pasta löytyi 39 palaneen luun kappaletta. Kahdessa koekuopassa havaittiin palon jälkiä, mutta molemmat ovat seurausta luontaisista tapahtumista.

LÖYTÖLUETTELO

saviastian reunapala	1 kpl, paino	3,0 g
saviastian pala	2 " "	15,5 g
kvartsiydin	1 " "	75,0 g
kvartsiesineitä	11" "	202,0 g
kvartsi-iskoksia	203" "	394,0 g
palanutta luuta	47"	

YHTEENVETO

Rantasalmen Lautakankaan asuinpaikalla tehtiin koekuopitusta vuosina 1994 ja 1996 asuinpaikka-alueen laajuuden ja säilyneisyyden selvittämiseksi. Inventoinnissa 1993, jossa kohde löydettiin poimittiin löytöjä kaikilta hiekkakuopan pintakuorituilta reuna-alueilta.

Koekuopituksessa on havaittu, että asuinpaikan kulttuurikerros on ollut jokseenkin ohut eikä sitä ole ollut jäljellä pintakuorituilla alueilla. Alueen pohjoisosassa on myös pintaosiltaan rikkoutumatonta asuinpaikka-aluetta, jossa viitteitä kulttuurikerroksesta sekä löytöjen että kulttuurivärien perusteella on saatu. Alueen luoteiskulmauksessa, radan eteläpuolella havaittiin vanha kaskikerros. Samalla alueella, aivan vanhan ratahiekkakuopan reunasta tavattiin koekaivauksessa 1994 nuotion jäänteet, jotka voitaneen löytöyhteytensä perusteella liittää asuinpaikan kivikautiseen kerrostumaan. Tulisijasta otettuja hiilinäytteitä ei ole analysoitu.

Radan pohjoispuoliselta pieneltä kukkulalta tavattiin vähäisiä jäänteitä asuinpaikasta, runsaimmin nykyisen radan penkereen läheltä. Tällä alueella ei tavattu jälkiä kulttuurikerroksesta.

Koekaivausten 1994 ja 1996 yhteydessä tarkastettiin myös radan pohjoispuolisia alueita laajemmaltikin. Radan ja Osikonmäkeen vievän hiekkatien välinen hiekkakuoppa-alue on laajoilta osiltaan muokattu ja kaivettu alkuperäisen maanpinnan alapuolelle. Hiekkakuopan ja Lautakankaanjoen välinen peltoalue on savikkoa ja tälle peltoalueelle on tehty muutama lapionpisto. Nykyisen hiekkatien länsipuolella olevalla pellolla on jäljellä ainakin osittain alkuperäistä maanpintaa ja tällä puolella on metsittyneen vanhan hiekkakuopan jäännökset. Näiltä alueilta ei tarkastuksissa ole minkäänlaisia havaintoja kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Vaikuttaa sille, että asuinpaikan pohjoisosan intensiivisin asutusalue on aivan reuna-alueita lukuunottamatta tuhoutunut, jäänteinä mainitut nuotionsija sekä pohjoisosan runsaslöytöinen koekuoppa rataleikkauksen reunalla.

Kuten pohjoisosa myös asuinpaikan länsi- ja eteläosa ovat tuhoutuneet eikä niiden rippeitä näin ollen ole tarpeen enempää tutkia. Asuinpaikalla olevan laajan hiekkakuopan itäpuoli-

nen alue on tutkimatta, koska koekaivaukset on nimenomaan keskitetty soranoton suhteen kiireisimmille alueille.

Lautakankaan asuinpaikalle tehtiin vuonna 1996 53 neliömetrin koekuoppaa sekä noin neljän neliömetrin koeruutu, yhteensä 57 neliömetriä. Arkeologisesti tutkimatonta, mahdollista asuinpaikka-aluetta on enää nykyisen hiekkakuopan itäreunalla, tilan RN:o 1:15 alueella. Muualla Lautakankaan kivi- ja varhaismetallikautisella asuinpaikka-alueella on kulttuurikerros pieniä rippeitä lukuunottamatta tuhoutunut eikä koekaivauksia laajempaa tutkimustarvetta ole.

NEGATIIVILUETTELO

- 104814 Lautakankaan asuinpaikka-alueen koillisosaa, jota koekuopittu 1994 ja 1996, kuvattu idästä
- 104815 Lautakankaan asuinpaikka-alueen itäistä reunaa, kuvattu pohjoisesta
- 104816 Koeruutu A, kaivettu noin 20 cm, kuvattu luoteesta
- 104817 Koeruutu A, kaivettu noin 50 cm, kuvattu luoteesta

DIALUETTELO

- 35052 Yleiskuva tutkimusalueen itäreunalle, keskellä näkyvän pusikon tällä puolella, pieni erillinen kaivausalue A, kuvattu pohjoisesta
- 35053 Lautakankaan asuinpaikan pohjoisosaa, koekuopittu osittain 1994 ja osittain 1996, kuvattu idästä
- 35054 Etualalla, pienen männyn luona, erillinen pieni kaivausalue A, kiven juuressa, taustalla 1996 koekuopittua aluetta, kuvattu kaakosta
- 35055 Hiekkakuopan itäreunan erillinen pieni kaivausaluetta A kaivetaan, kuvattu koillisesta
- 35056 Kaivausalue A, kaivettu noin 20 cm, kuvattu luoteesta; kuvan otti Pirjo Hamari
- 35057 Kaivausalue A, kaivettu noin 50 cm, kuvattu luoteesta
- 35058 Koekuoppa 439/199, profiilit, kuvattu NW:stä SE:hen
- 35059 Kaivaustyöryhmä, vas. Pasi Niiranen, Timo Hämäläinen, Jani Björn, Ensio Koskinen, Tuomo Kosonen, Ari Teivainen ja piirtäjä Pirjo Hamari

RANTASALMI HIISMÄKI LAUTAKANGAS

P. Kankkunen 1996

F. 104814 Lautakankaan asuinpaikan koillisosaa, jota kaivettiin 1994, ja 1996, kuvattu idästä

F. 104815 Lautakankaan asuinpaikan itäosaa, kuvattu pohjoisesta

F. 104816 Koerutu A, kaivettu nari 20cm, kuvattu loteesta

F. Kaivostöryhmä: vas. Pasi Niiranen, Timo Hämäläinen, Jari Björn, Erno Koskinen, Tuomo Kosonen, Ari Teivainen ja pirttäjä Piipä Hanni

F. 104817

Koerutu A, kaivettu nari 50cm, kuvattu loteesta

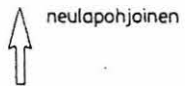
RANTASALMI HIISMÄKI LAUTAKANGAS

Päivi Kankkunen 1996

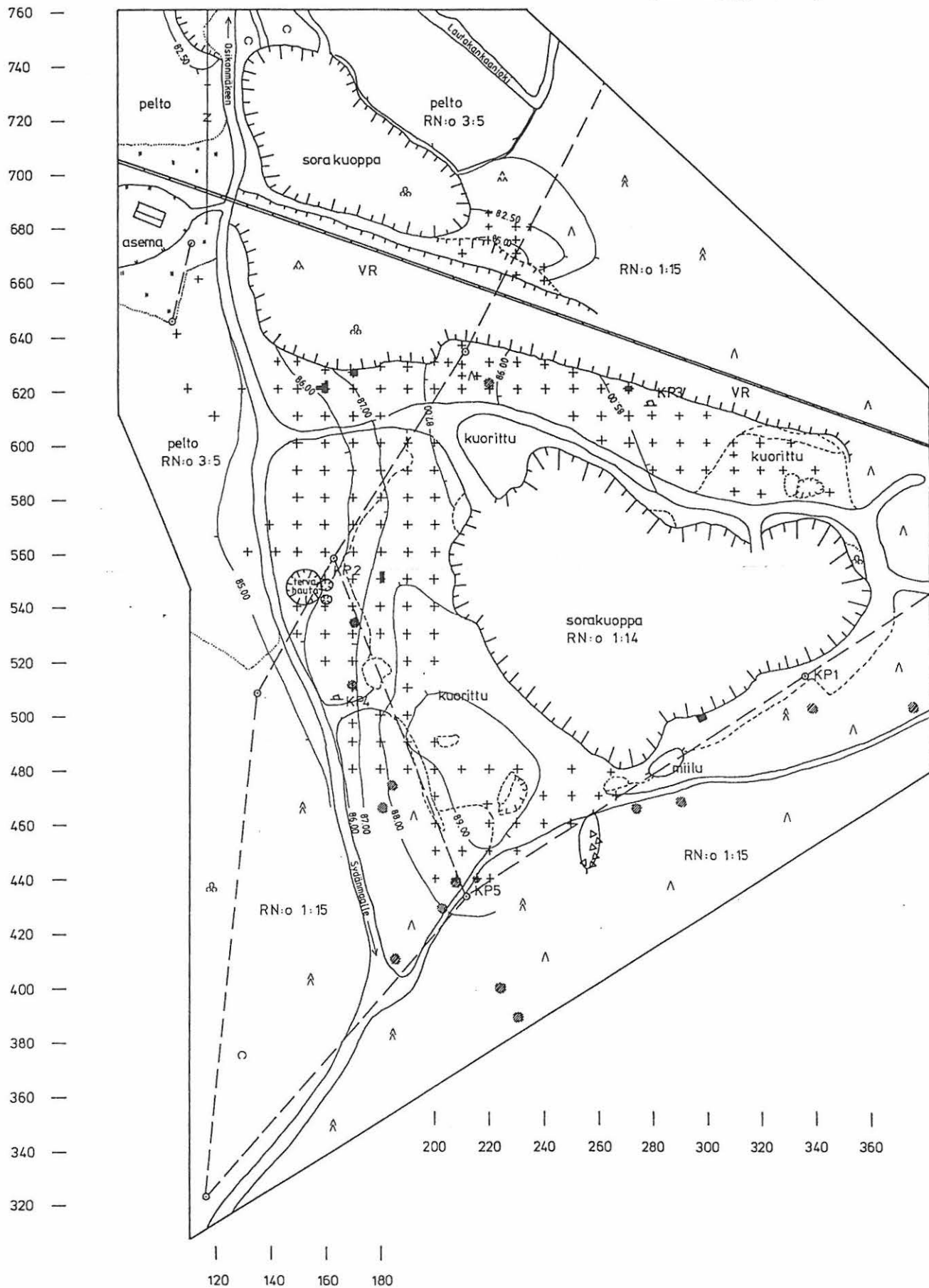
YLEISKARTTA

50m

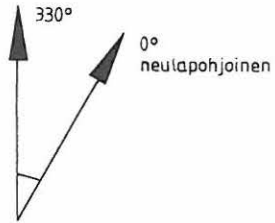
Piirt. P. Maaranen, S. Leskinen ja P. Hamari

- + koekuoppa
- kaivettu alue
- pintamaakasa
- ▨ kuopanne
- rajapyykki, -linja

RANTASALMI HIISMÄKI LAUTAKANGAS
P. Kankkunen 1996

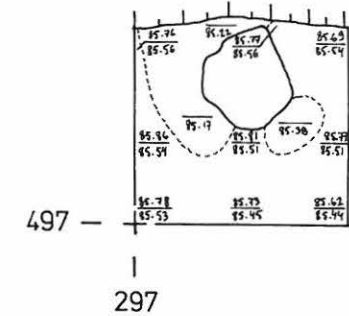

pinta- ja pohjavaaitus
tasoalue hiekkakuopan reunassa
lounaiskulma n. 497/297
mk 1:50

2 m

piirt. P. Hamari

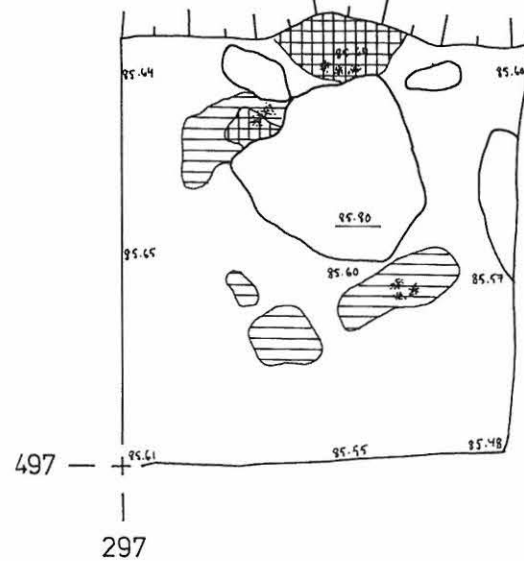
tasokartta
tasoalue hiekkakuopan reunassa
lounaiskulma n. 497/297
tasot 15-20 cm pinnasta

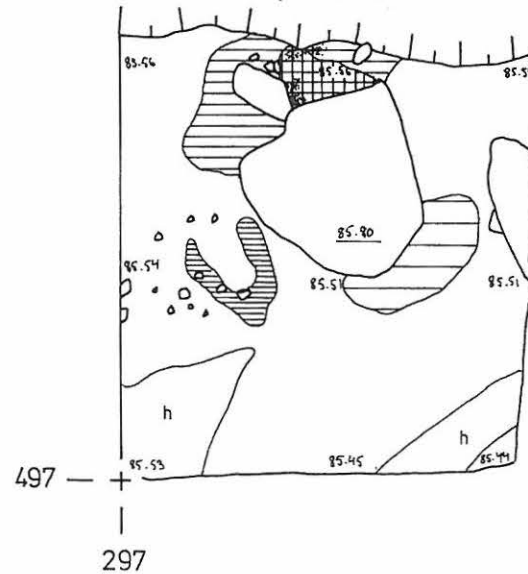
1 m

piirt. P. Hamari

taso 15 cm pinnasta

taso 20 cm pinnasta

- palanut hiekka
- harmaa likamaa
- hiili
- puhdas hiekka
- puhdas hieno hiekka
- kivi

RANTASALMI HIISMÄKI LAUTAKANGAS

Päivi Kankkunen 1996

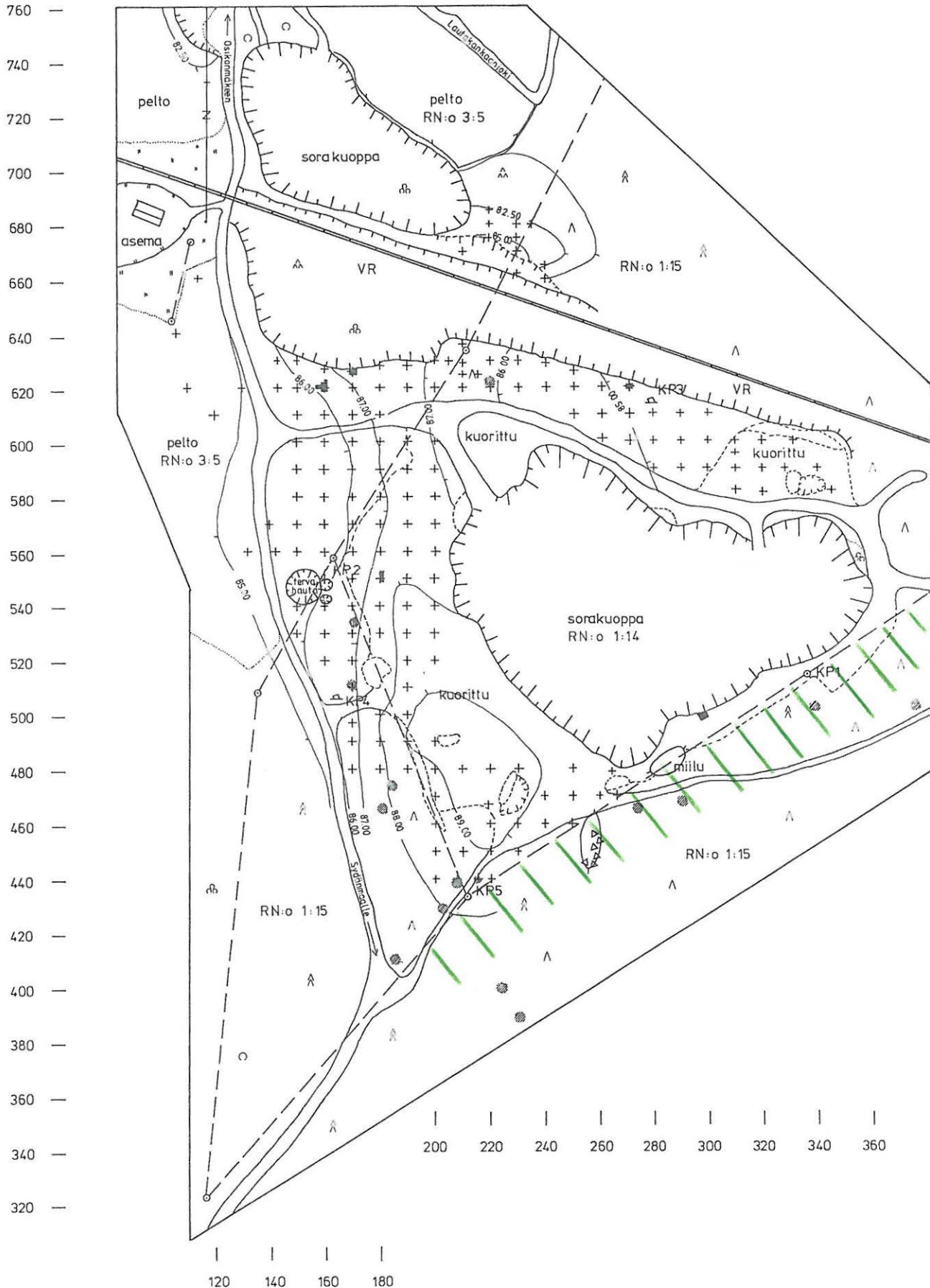
YLEISKARTTA / viivoitettuna alue, jonne asuinpaikka saattaa jatkua, ei ole tutkittu

50m

neulapohjoinen

Piirt. P. Maaranen, S. Leskinen ja P. Hamari

- koekuoppa
- kaivettu alue
- pintamaakasa
- kuopanne
- rajapyykki, -linja

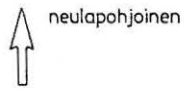
RANTASALMI HIISMÄKI LAUTAKANGAS

Päivi Kankkunen 1996

YLEISKARTTA /LÖYTÖKARTTA

50m

Piirt. P. Maaranen, S. Leskinen ja P. Hamari

- + koekuoppa
- kaivettu alue
- pintamaakasa
- ▨ kuopanne
- rajapyykki, -linja
- koekuoppa, josta löytöjä vuosien 1994 ja 1996 tutkimuksissa
- /// pintapöimintälöytöjä inventoimissa

